

คุณธรรม ๑๒ ประการ

โรงเรียนปัญญาเด่น : วิริยะ

วิริยะ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความอดสาหัสและความเพียรเป็นคุณธรรมที่สำคัญมากในพระพุทธศาสนา เราอาจกล่าวได้ว่า **วิริยะ** คือความตั้งใจอันแน่วแน่และไม่ย่อถอยต่อการทำภารกิจสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุถึงจุดหมายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ออกมาอย่างใจหวัง **วิริยะ** เป็นคุณธรรมที่สอดคล้องต่อคุณธรรมอื่นๆ เพราะสิ่งต่างๆ จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้หากขาดความแน่วแน่ เค็ดเคียว ซึ่งเป็นภาวะที่เกิดตามมาจาก จันทะ ซึ่งเป็นคุณธรรมแห่งแรงผลักดันให้บังเกิดความเพียรในการที่จะกระทำภารกิจให้บรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้

วิริยะ เป็นภาษาสันสกฤต มีรากศัพท์มาจากคำว่า วิระ วิรบุรุษ วิรสตรี กล่าวคือเป็นความเพียรพยายามเหมือนวิรบุรุษ เหมือนวิรสตรี **วิริยะ** เป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่ความสุขและการปล่อยวาง ดังเช่น อินทรีย์ ๕ (ความสามารถหลักทางจิต ๕ ประการ), พละ ๕ (กำลัง ๕ ประการ), บารมี ๑๐ (กำลังใจที่ต้องทำให้เต็มไม่พร่อง ๑๐ อย่าง), โภชนงค์ ๗ (ธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเพียรพยายามที่ถูกต้อง (สัมมาวายามะ คือ ความเพียรในกุศลกรรม) ซึ่งเป็น ๑ ในหัวข้อของ “มรรคแปด” (หนทางการดับทุกข์) โดยความเพียรพยายาม ความขยัน (สัมมาวายามะ) มี ๔ ประเภท ดังนี้

๑. เพียรป้องกัน หรือเพียรระวัง (กุศลที่ยังไม่เกิด)
๒. เพียรละ หรือเพียรกำจัด (กุศลที่เกิดขึ้นแล้ว)
๓. เพียรเจริญ หรือเพียรสร้าง (กุศลที่ยังไม่เกิด)
๔. เพียรอนุรักษ์ หรือเพียรรักษาและส่งเสริม (กุศลที่เกิดขึ้นแล้ว)

วิริยะ ก่อเกิดจากความตั้งใจในสัดส่วนที่สมดุลกันกับคุณธรรมด้านอื่นๆ เช่น จันติ, สมาธิ, สติ, และ โยนิโสมนสิการ หากเราสร้างพลังร่างกายและใจ มาเพื่อกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยจิตใจที่มุ่งเน้นไปในทางที่ผิด การกระทำของเราจะเอนเอียงไปในด้านลบ และอาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางที่ไม่ดี มากกว่าผลดี “การลงแรงกายและใจไปมากฉันใด ก็ควรลดหย่อนความเต็มทีของแรงเหล่านั้นมากขึ้นฉันนั้น เพราะหากเราแม้แต่ตั้งเครียดกับการเพียรพยายามทำให้สำเร็จอยู่ตลอดเวลา จิตใจของเราไม่ได้พักผ่อนและไม่เคยหยุดนิ่ง ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องรู้จักประมาณความเพียรพยายามในปริมาณที่พอเหมาะ” จากหนังสือเข็มทิศธรรมะ เวลาที่กำหนดเป้าหมายไว้อย่างแน่วแน่ ความปรารถนาจะนำพาจิตใจเราให้ลี้ดหวังไปไกลมาก จากนั้นเราจะรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง แต่**วิริยะ**จะเป็นพลังที่ผ่อนคลาย ชีวิตที่เปี่ยมไปด้วยความสงบที่ค้ำจุนจิตใจเราโดยปราศจากความขุ่นเคืองหรือความหดหู่ใจ

พระอาจารย์ชัชชาโร ได้กล่าวถึงบทบาทของ **วิริยะ** ในด้านของการศึกษาว่า “สิ่งสำคัญในการเรียนรู้ นั่นคือการผ่อนคลาย ไม่ตั้งเครียด หากแต่เรายังคงต้องสอนให้เด็กมีความอดสาหัส บากบั่น โดยรู้จักประมาณความเหมาะสม เมื่อเรามีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ (จันทะ) สิ่งตามมาก็คือความอดทนบากบั่น (**วิริยะ**) ซึ่งนำไปสู่ความตั้งใจจดจ่อ (สมาธิ) ส่งผลให้เกิดการคิดเป็น ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี (โยนิโสมนสิการ) และนี่คือขั้นตอนของการเรียนรู้อย่างถูกวิธี ซึ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ได้รับการขัดเกลามาจากปัญญา

ผู้ปกครองและคุณครู ควรส่งเสริมให้เด็กฯ แสดงความรู้สึกของพวกเขาหลังจากที่ได้ทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ด้วยความเพียรพยายามจนสำเร็จ และเพื่อเป็นการปลุกฝังเรื่องความเพียรให้แก่เด็กฯ เราอาจเริ่มจากการตั้งเป้าหมาย ให้เด็กฯ สามารถทำงานหรือกิจกรรมที่ยากขึ้นไปเรื่อยๆ เป็นขั้นเป็นตอน และเราเองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กฯ เห็นในเรื่องของความเพียรพยายามในการประกอบกิจการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งสิ่งนี้สามารถสร้างแรงบันดาลใจที่ดีได้

Panyaden School

คุณธรรม ๑๒ ประการ

โรงเรียนปัญญาเด่น : วิริยะ

การมีความต้องการที่จะเริ่มต้นทำอะไรสักอย่างเป็นเรื่องที่ดี แต่สิ่งที่ยากกว่าคือการรักษาความเพียรพยายามที่จะทำงานนั้นๆ ให้สำเร็จผล ยกตัวอย่างเช่น เราต้องการที่จะออกกำลังกายเพื่อสุขภาพหรือเพื่อการลดน้ำหนัก เราจำเป็นต้องเพียรรักษาความพยายามนั้นไว้ จึงจะเห็นผลและประสบผลสำเร็จในที่สุด

